

VAN POLARISATIE NAAR VERBINDING

Editie: 2023-13 p.7 Uitgave 542

Je kunt geen tv-programma bekijken of krant openslaan, of er komen allerlei tegenstellingen aan de orde. Er komen mensen aan het woord die hartstochtelijk hun eigen ideeën verdedigen, zonder ook maar even naar de ander te luisteren. Onderwerpen als vaccinatie, Zwarte Piet, vluchtelingen en klimaat, leiden tot verhitte discussies, en zijn voedingsbodem voor polarisatie.

Maar wat is polarisatie eigenlijk? Het Kennisplatform Inclusief Samenleven omschrijft polarisatie als een proces waarbij de tegenstellingen tussen groepen in de samenleving steeds sterker worden aangezet. Zo worden groepen tegen elkaar opgezet.

Luisteren met een half oor

In de diensten in onze kerken hebben we afgelopen tijd aandacht besteed aan polarisatie. Polarisation speelt niet alleen op wereldschaal tussen grootmachten, niet alleen in de landelijke politiek, maar ook in onze eigen omgeving. Felle discussies in de gemeenteraad, in verenigingsverband of in familiekring, zijn hiervan voor velen herkenbare voorbeelden. Je merkt dat wanneer je het ergens totaal niet mee eens bent, je al tegenargumenten bedenkt, terwijl de ander nog aan het praten is. Je luistert dan maar met een half oor en vult al veel in.

Moet ik het opnieuw vragen?

Het tegengestelde van polarisatie is *communio*, in verbinding zijn. Praktisch elke kersttoespraak van koning Willem Alexander gaat over 'verbinding', en we begrijpen nu extra het belang ervan. Maar hoe bereik je dat? SIRE geeft nuttige tips: deel de ander niet meteen in bij een 'groep', maar blijf de ander zien als medemens, vriend of vriendin, collega of buurman. Respecteer de ander, en probeer te luisteren, zonder vooroordelen. Respecteren betekent letterlijk: opnieuw kijken. Ik heb gehoord wat de ander heeft gezegd, maar heb ik het ook begrepen? Anders moet ik het opnieuw vragen.

Socrates op sneakers

Elke Wiss stelt in 'Socrates op sneakers', dat door goede vragen te stellen, een werkelijk oprechte verbinding ontstaat. Maar het stellen van goede vragen is niet triviaal. Elke Wiss zegt: 'Goede vragen zijn vragen die oprecht een vraag zijn, en de ander aanzetten tot denken. Het is een vraag, die niet beïnvloedt of stuurt, en niet je eigen denken of hulp omvat.' Dat vraagt ongetwijfeld oefening, inzet en moeite. De verleiding is groot om dan te zwijgen. Maar wij denken dat we, door oprecht in de ideeën en standpunten van de ander geïnteresseerd te zijn, een stap kunnen zetten naar een gezonde dialoog. Het verleden leert dat daar mooie resultaten uit voort kunnen komen, zoals vrouwenkiesrecht.

De Chinese filosoof Confucius zei ooit: 'Een mens heeft twee oren en een mond, om twee keer zoveel te luisteren dan te praten'. Luisteren en oprechte, geïnteresseerde vragen stellen, is volgens ons de manier om van polarisatie tot verbinding te komen.

Anna-Maria Janner, Ivonne Versteegen, Maria Habraken